

LUKU 14 Vuosiluokat 1–2

Contents

LUKU 14 Vuosiluokat 1–2.....	1
Koululaiseksi kasvaminen	2
Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen	2
Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe	3
Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1–2.....	3
Oppiaineet vuosiluokilla 1–2	7
Äidinkieli ja kirjallisuus.....	9
Suomen kieli ja kirjallisuus.....	14
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	27
Toinen kotimainen kieli	34
Vieraat kielet	34
Vieras kieli, A1-oppimäärä	34
Englanti	34
Matematiikka	40
Ympäristöoppi.....	54
Uskonto	64
Evangelisluterilainen uskonto	67
Ortodoksinen uskonto	70
Elämäkatsomustieto.....	74
Paikallisesti päätettävät asiat	77
Musiikki	77
Kuvataide.....	84
Käsityö.....	93
Liikunta.....	100
Oppilaanohjaus.....	105

Koululaiseksi kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 1–2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1–2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeitä, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1–2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Siirtyä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä

esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Jo ennen kielen A1-oppimäärän opetuksen alkamista lapsia voidaan tutustuttaa alustavasti opetuksen järjestäjän tarjoamiin kieliin järjestämällä esimerkiksi kielisuihkuja esiopetuksessa tai syksyllä ensimmäisellä vuosiluokalla, jos opetus alkaa kevätlukukaudella. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan lapsia kiinnostavista asioista yhdessä lasten kanssa. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeää varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1–2

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 1–2.

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestävään elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeätä, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestävään elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämisessä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelylle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaan ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitusjoiiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyy taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja

valitsemia sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tv) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tv:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työjaksojen merkitykseen hyvinvoinnille.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon

kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

Lyhenteet oppiainekokonaisuuksissa

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukkoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukkoissa.

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämässä tarvittava osaaminen ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppiaineet vuosiluokilla 1–2

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8§:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan oman äidinkielen opetusta. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	
		yhteinen	valinnainen
	<i>yhteinen</i>	<i>yhteinen</i>	<i>valinnainen</i>
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	
romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

Äidinkieli ja kirjallisuus

Savitaipaleen perusopetuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärinä ovat suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä

ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opettajat tekevät yhteistyötä. Erityisesti suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärien yhteistyö vahvistaa suomen oppimisen jatkumoa. Tavoitteena on siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärään, kun riittävä suomen kielen taito eri kielitaidon osa-alueilla ja eri tiedonalojen kielissä on saavutettu.

Vuosiluokilla 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen

vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1–2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Alkuopetuksen äidinkielen opetuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä kodin kanssa. Lukemaan opetteleva lapsi tarvitsee aikuisen tukea niin koulussa kuin kotona. Kielellisesti taitavien oppilaiden kohdalla voidaan kodin ja koulun yhteistyöllä ohjata oppilasta tarpeeksi haastavien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin.

Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Tässä aikuisen valvonta ja ohjaus on erityisen tärkeässä osassa. Esimerkiksi kotitehtäviä tehdessä huoltajien rooli korostuu.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1–2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaalle annetaan hänen ikätasolleen sopivaa ohjausta ja tukea kaikissa niissä

sisällöissä ja tavoitteissa, joita OPSiin on kirjattu. Lisäksi koulutyöskentelyssä tuetaan hänen kokonaisvaltaista kasvuaan ja kehitystään.

Jo siirtymävaiheessa esikoulusta ensimmäiselle luokalle tehdään yhteistyötä esiopetuksen ja huoltajien kanssa. Pyydetään esiopetuksen ja huoltajien arviota mahdollisista kielellisistä vaikeuksista. Tarvittaessa järjestetään siirtopalaveri, jossa keskustellaan havaituista tuen tarpeista ja tuen järjestämisestä jo heti ensimmäisen luokan alussa tai keväällä esikouluvuoden päättyessä. Otetaan huomioon esiopetuksessa mahdollisesti tehtyt testit ja aloitetaan oppilaan tuki tarvittaessa heti syyslukukauden alussa. Tärkeää on se, ettei hukata aikaa tuen aloittamisessa, vaan se aloitetaan sopivan intensiivisenä heti kun sille näyttää olevan tarvetta.

Ensimmäisen vuosiluokan alussa tehdään lähtötason kartoitus, jolla pyritään saamaan selville lapsen äänteiden ja kirjainten tunnistaminen, äänteiden kirjoitusasun hallinta ja luku- ja kirjoitustaidon taso. Lukutaitoisilla lapsilla tuetaan tavutietoisuutta ja lukutaidon kehittymistä sekä muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sisältöjen oppimista. Tarvittaessa oppilaan tehtäviä eriytetään ylöspäin jo ensimmäisellä luokalla, jotta hän saa itselleen sopivan haastavia tehtäviä.

Lähtötasotesteissä heikosti menestyneet lapset ohjataan erityisopettajan kielellisten valmiuksien testiin ja/tai muihin tarvittaviin testeihin, jos tätä testiä ei ole tehty jo esikoulussa. Tarvittavista tukitoimista keskustellaan huoltajien ja erityisopettajan kanssa ja aloitetaan tuki viivytyksettä.

Oppimisen seuraamisessa tehdään sekä ensimmäisellä että toisella luokalla erityisopetuksen seulonta- ja yksilötestejä, jotka tarkemmin eritellään koulun Erityisopetuksen käsikirjassa. Yksilötestejä voidaan tehdä aina kun siihen näyttää olevan tarvetta. Seulonta- ja yksilötestien perusteella oppilaalle suunnitellaan sopiva tuki, jos hän sitä tarvitsee. Oppilas voidaan ohjata myös tarkempiin koulupsykologin kognitiivisiin tutkimuksiin.

Vanhempainilloissa ja vanhempainvarteissa voidaan keskustella myös äidinkieli- ja kirjallisuus -oppiaineen sisällöistä, tavoitteista, toteutuksesta ja arvioinnista. Opettaja antaa tukea kodeille heidän kasvatustyössään, ja äidinkieli- ja kirjallisuus -oppiaineen osalta myös tarvittaessa ohjaa huoltajia siinä, miten he voisivat kotona tukea lapsensa oppimista.

Opettaja seuraa oppilaitten työskentelyä oppitunneilla koko lukuvuoden ajan ja tarjoaa tukea sen laajuisena kuin se on tarpeen. Oppimista seurataan myös erilaisin kokein ja näytöin. Tarvittaessa oppilaalle tarjotaan tukiopetusta ja hänet voidaan ohjata osa-aikaiseen erityisopetukseen.

Oppilasta ohjataan tekemään itsearviointia ja opettaja järjestää arviointikeskustelun jokaisen oppilaan kanssa vähintään kerran lukukaudessa. Arviointikeskustelussa voivat

olla mukana myös oppilaan huoltajat. Oppilaan arviointi on kannustavaa, ja oppilasta ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja arvioimaan omaa osaamistaan realistisesti ikätasonsa mukaisesti sekä asettamaan itselleen sopivia tavoitteita. Oppituntityöskentelyssä häntä ohjataan työskentelemään itselleen asettamiensa tavoitteiden mukaisesti ja niitä kohti.

Oppilaan vuorovaikutustaitoja arvioidaan kaikissa koulun tilanteissa ja hänelle tarjotaan tukea silloin, kun tähän näyttää olevan tarvetta. Tarvittaessa oppilaalle järjestetään myös oppilashuollon tukea siten, kuin siitä luvussa 8 sanotaan.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Alkuopetuksen äidinkieli arvioidaan sanallisesti. Oppiaineen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja työskentelyyn. Arviointiin vaikuttavat niin kirjoitetut kuin puhutut tekstit: pienet harjoituskokeet, sanelut, luetun ymmärtämiset, kuullun ymmärtämiset, ryhmätyöt ja pienet suulliset esitykset. Arviointi kohdistuu sekä

oppimisprosessiin että opittuihin tietoihin ja taitoihin.

Oppilaalle annetaan tilaisuuksia arvioida itse omaa työskentelyä ja etenemistä. Oppilas saa esimerkiksi mahdollisuuden arvioida omaa edistymistään tasaisin väliajoin. Vertaisarviointia käytetään mahdollisuuksien mukaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärät

Savitaipaleen perusopetuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärinä ovat suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki ja oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisten identiteettien rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikielisessä ja kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä tuetaan oppilaita tarkastelemaan kriittisesti kielten ja kulttuurien välisiä hierarkioita ja purkamaan niitä. Oppilaita ohjataan ymmärtämään koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema tosiasiallisena enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän sekä muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien opettajien kanssa. Yhteistyön tarve korostuu erityisesti vaihdettaessa oppimäärää suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään. Oppimäärää vaihtaneen oppilaan oppimista seurataan, ja tarvittaessa oppilas ohjataan oppimisen tuen piiriin.

Yhteistyössä kotien, muiden oppiaineiden opetuksen sekä mahdollisen oman äidinkielen opetuksen kanssa suomen kieli ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellisiä ja kulttuurisia identiteettejään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Kielellisten identiteettien rakentamiseen liittyy

monikielisyys. Suomen perustuslain 17§ mukaan kaikilla kieliryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L3
T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin	S1	L1, L2, L7
T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla	S1	L1, L2, L7
T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin	S1	L1, L2, L7

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4, L5
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan	S2	L1, L2, L4

sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä		
T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin	S2	L1, L4, L5
T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen	S2	L2, L4, L5

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla	S3	L1, L4, L5, L7
T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	L2, L4, L5
T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia	S3	L1, L4, L5

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen	S4	L2, L4, L7

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön	S4	L2, L3, L4
T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa	S4	L2, L4, L7

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Sisältöalue	Tavoitteet 1. lk	Miten asioita käsitellään
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Koulun vuorovaikutustilanteisiin tutustuminen ja tottuminen	Tutustutaan koulun aikuisten työhön esimerkiksi seuraamalla ja tekemällä havaintoja. Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita. Erityisesti kiinnitetään huomiota sanoihin ja sanontoihin kiitos, ole hyvä ja anteeksi. Työtapoina esimerkiksi: - pienet näytelmät ja

		esitykset - apuna eri tekstit ja videopätkät
	Kuuntelemaan keskittyminen	Harjoitellaan kuuntelemista esimerkiksi seuraavin työtavoin: - opettajan lukemat sadut - vertaislukeminen - toisten mielipiteiden kuunteleminen - muut kuuntelutehtävät ja kuullun ymmärtäminen
	Kysymään ja vastaamaan oppiminen sekä omista tiedoista, kokemuksista, ajatuksista ja mielipiteistä kertominen	Harjoitellaan kysymysten esittämistä ja lyhyesti vastaamista sekä kertomista: - apuna esimerkiksi pelit ja leikit sekä kuvat ja esineet
	Ympäristön kielellinen jäsentäminen ja nimeäminen	Harjoitellaan esimerkiksi oppilaiden arkeen liittyvien asioiden nimiä ja nimityksiä.

Sisältöalue	Tavoitteet 2. lk	Miten asioita käsitellään
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen erilaisissa kielenkäyttö- ja viestintä tilanteissa	Vuorovaikutusharjoitukset, joissa voidaan käyttää virikkeinä erilaisia tekstejä (mm. lastenkirjallisuus, sadut, kertomukset, lorut, tietotekstit,

	Vastavuoroisuuden kehittäminen puhujana ja kuuntelijana Oman viestijäkuvan rakentaminen ja sen ymmärtäminen, että ihmiset viestivät eri tavoin Kielellisen ja fyysisen kokonaisilmaisun kehittäminen, ilmaisurohkeuden kehittäminen myös draaman avulla Ympäristön kielellinen nimeäminen	mediatekstit, pelit), videoita sekä kuvia. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja myös keskustellen ryhmissä, jolloin tutustutaan ryhmäviestinnän käytänteisiin. Tärkeitä harjoiteltavia taitoja tässä: -kuunteleminen -kysyminen -vastaaminen -kertominen -katsekontakti. Erilaisten viestintätapojen havainnointi ja harjoittelu monipuolisin keinoin, mm. draaman sekä keskustelujen avulla. Arjen tilanteiden harjoittelu koulussa, esim. asiointi opehuoneessa. Harjoitellaan riittävin toistoin esim. äänenkovuuden ja asennon vaikutusta kokonaisilmaisuun. Vahvistetaan oppilaan kykyä jäsentää ja nimetä ympäristöään mm. luokitteluharjoitusten avulla.
--	---	--

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinyymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinyymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Sisältöalue	Tavoitteet 1. lk	Miten asioita käsitellään
Tekstien tulkitseminen	Lukutaidon perustekniikan oppiminen	Lukemaan opetellaan puheen ja/tai kirjoituksen perusteella. Oppilas tuntee äänne - kirjain - vastaavuuden.
	Käsitteiden äänne, kirjain, tavu ja sana opettelu ja harjoittelu	Asioita harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti yksin, ryhmässä ja pareittain.
	Sanavaraston laajentaminen	Sanavaraston laajentaminen oppilaan omaan kokemusmaailmaan pohjautuen.
	Kuvien havainnointi, tulkitseminen ja kokeminen	Harjoitellaan kertomaan kuvista yksin, pareittain ja ryhmissä. Kuvien pohjalta voidaan tehdä pieniä näytelmiä ja esityksiä. Harjoitellaan saduttamista ensin opettajajohtoisesti. Taitojen karttuessa saduttamista voidaan tehdä vertaisten kanssa.
	Lukemisen ilon ja kiinnostuksen herättäminen	Tutustutaan oman koulun kirjastoon aluksi oman opettajan johdolla, myöhemmin voi kysyä vinkkejä esimerkiksi luokkakavereilta tai

		vanhemmilta oppilaita. Halukkaat ohjataan lukudiplomin suorittamiseen. Opettaja kerää suoritukset, mutta huoltajat auttavat suoritukseen vaadittavien kirjojen lainaamisessa, jos koululta ei kirjoja löydy. Mahdollisuuksien mukaan koululle pyydetään esimerkiksi isovanhempia tai kirjaston henkilökuntaa lukemaan satuja tai kertomaan uusista kirjoista. Oppilasta ohjataan valitsemaan itseään kiinnostavia kirjoja. Oppilas tutustuu lapsille suunnattuihin mediateksteihin, esimerkiksi lastenohjelmiin ja lapsille suunnattuihin nettisivuihin.
	Oppilaan ohjaaminen etsimään tietoa	Oppilasta ohjataan etsimään tietoa oppikirjoista, sähköisestä materiaalista, koulun kirjastosta ja esimerkiksi erilaisista kylteistä ja merkeistä. Harjoitellaan käyttämään asiantuntijoita tiedon lähteenä. Opetellaan medialukutaidon alkeita: kuvanlukutaitoa, digitaalisia viestejä ja viestinnän hyviä tapoja.

Sisältöalue	Tavoitteet 2. lk	Miten asioita käsitellään
Tekstien tulkitseminen	Sujuvan lukutaidon vahvistaminen ja oman lukutaidon tarkkaileminen	Lukemisen strategioiden vahvistaminen mm. pikalukuharjoitusten, parin kanssa lukemisen, ketjuluvun sekä ääneen lukemisen avulla.
	Sana- ja käsitevarannan laajentaminen	Ohjataan oppilasta teksteihin, jotka kiinnostavat häntä itseään ja ovat lähellä hänen omaa maailmaansa.

	Kuvanlukutaidon kehittäminen Tekstin ymmärtämisen taitojen tukeminen Erilaisiin teksteihin tutustuminen ja niiden lukeminen Tiedon monipuoliseen etsintään, hakemiseen sekä esittämiseen liittyvien taitojen kartuttaminen ja ohjaus	Lukemiseen liittyvien käsitteiden vahvistaminen sekä käsitteiden virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti, kuva ja kappale opetteleminen ja niiden tunnistamisen harjoittelu sekä sanojen tai sanontojen yhteinen pohdinta. Apuna erilaiset kuvat, symbolit, liikennemerkkit sekä saduttaminen. Sisällön ymmärtämiseen liittyvät monipuoliset tehtävät kuten keskustelu, kysyminen, omien kysymysten tekeminen luetusta tekstistä, omin sanoin kertominen tai kirjoittaminen luetusta tekstistä. Monipuolisten tekstien kautta tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, paikkaa, järjestystä sekä opitaan kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka, tapahtuma-aika ja juoni. Esimerkiksi lukudiplomi kannustaa oppilaita tutustumaan kirjallisuuteen monipuolisesti sekä poistumaan oman mukavuusalueen ulkopuolelle; tutustutaan monipuolisesti mm. lastenkirjallisuuteen, kaunokirjallisuuteen, mediateksteihin sekä mainosteksteihin. Tiedon etsintä erilaisista lähteistä sekä verkkoteksteihin tutustuminen. Pääasioiden löytäminen teksteistä käyttäen apuna hakukonetta, väliotsikoita, kappalejakoja sekä pääotsikoita. Harjoitellaan myös tiedon tallentamista sekä löydetyn tiedon kertomista muille.
--	--	---

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Sisältöalue	Tavoitteet 1. lk	Miten asioita käsitellään
Tekstien tuottaminen	Kirjoittamisen perustekniikan opettelu suur- ja pienaakkosin	Opetellaan kirjoittamaan käsin ja mahdollisuuksien mukaan myös koneella; apuna Aapinen ja työvihkot, pelit ja leikit ja tietokoneohjelmat ja -sovellukset. Oppilas oppii käyttämään äänne-kirjain-vastaavuutta omissa teksteissään.
	Pienten sanojen ja lyhyiden lauseiden kirjoittaminen	Harjoitellaan kirjoittamista monipuolisilla menetelmillä, esimerkiksi saneluilla.
	Oikeinkirjoituksen perusasioiden ja kirjoitettuun kieleen liittyvien sopimusten tunteminen: sanaväli, tavutus, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä	Harjoitellaan asioita monipuolisilla menetelmillä, esimerkiksi suullisesti, piirtäen ja kirjoittaen.
	Näppäintaitoihin tutustuminen	Oppilaat tutustutetaan atk-luokkaan ja mediateekkiin mahdollisuuksien mukaan. Käydään läpi laitteiden

		käytön perusteita ikätasolle sopivilla harjoituksilla.
	Tekstien tuottaminen suullisesti ja kuvien avulla	Oppilaat harjoittelevat esimerkiksi kertomaan omia mielipiteitään ja ajatuksiaan sekä tarinoita suullisesti ja kuvien avulla.

Sisältöalue	Tavoitteet 2. lk	Miten asioita käsitellään
Tekstien tuottaminen	Käsin kirjoittamisen taitojen vahvistaminen Vahvistaa ja ylläpitää oppilaan jo saavutettuja kirjallisia taitoja sekä kehittää oppilaan oman kirjallisen kerronnan keinoja Omien tarinoiden tuottaminen Näppäin- ja tekstinkäsittelytaitojen harjoittelu Käsialakirjoitukseen tutustuminen	Tehtävät, harjoitukset, toisto, paperille, selkään, lattiaan, hiekkaan. Harjoitellaan tekstien kirjoittamista myös tekstinkäsittelyllä. Tekstin tuottamisessa käytetään apuna myös kuvia sekä opitaan kertomaan myös omista kokemuksista ja mielipiteistä. Harjoitellaan esimerkiksi omien tarinoiden sekä draaman avulla kertomuksen vaiheita: alku, keskikohta ja loppu sekä opitaan ilmaisemaan aikaa ja paikkaa. Yksin, pareittain, ryhmissä, puhutut tarinat, kirjoitetut tekstit, vihkoon käsin, tekstinkäsittelyllä, tarinoiden kuvitus, niiden esittäminen muille, muiden tuottaminen tarinoiden kuunteleminen sekä kommentointi. Nykytekniikan käytön harjoittelu, mm. omien tarinoiden kirjoittaminen ja tietotekstien tekeminen.

		Opitaan tunnistamaan käsialakirjoituksen kirjaimia.
--	--	---

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Sisältöalue	Tavoitteet 1. lk	Miten asioita käsitellään
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	Paikalliseen kulttuuriin tutustuminen	Tutustutaan esimerkiksi Charlotta Europaeuksen runoihin ja loruihin.
	Lasten kulttuuriin tutustuminen	Oppilaita ohjataan lukemaan erilaisia satuja, runoja ja näytelmiä; alussa opettaja voi lukea näitä em. asioita lapsille. Mahdollisuuksien mukaan oppilaille tarjotaan elokuvakäynti tai näytelmän seuraaminen esimerkiksi koulun auditoriossa. Hyödynnetään lasten arjen mediatekstejä, esimerkiksi lastenohjelmia opetuksessa.
	Monikulttuurisuus	Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan muiden maiden lasten kulttuureihin omien kokemusten pohjalta.

	Tapakulttuuri	Opetellaan hyviä tapoja koulussa ja lähiympäristössä. Havainnoidaan puhuttua kieltä. Kiinnitetään huomiota eri puhetapoihin ja omaan kielenkäyttöön.
	Juhlaperinne	Oppilas osallittuu koulun juhliin joko esiintymällä itse tai seuraamalla muiden esityksiä. Juhlaperinteessä otetaan huomioon vuoden kiertokulku.

Sisältöalue	Tavoitteet 2. lk	Miten asioita käsitellään
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	Tukea oppilaan kielitietoisuuden kehittymistä sekä laajentaa kielen peruskäsitteiden tuntemusta Puhutun ja kirjoitetun kielen eroavaisuuksien havainnointi Auttaa huomaamaan oman kielenkäytön vaikutusta suhteessa ympäristöön Lukuharrastuksen kehittäminen Koulun kirjastosta lainaaminen Lapsille suunnatun kirjallisuuden	Tottuu käyttämään myös sellaisia käsitteitä kuten äänne, kirjain, tavu, sana, lause, lopetusmerkki, otsikko, kappale, teksti ja kuva. Kuunnellaan ja luetaan erilaista kieltä: yleispuhekieltä, omaa murretta, runoja, loruja, laulun sanoja. Suullisen ilmaisun havainnointia ympäristössä, suullisen ilmaisun harjoittelua mm. pari-, pienryhmä- ja luokkakeskusteluissa. Vahvistetaan arjen tärkeiden sanojen käyttöä vuorovaikutustilanteissa (mm. kiitos, ole hyvä). Tuetaan oppilasta valitsemaan lukutaidolleen sopivaa, itseään kiinnostavaa monipuolista luettavaa -tietokirjallisuus -kaunokirjallisuus

	kuunteleminen ja lukeminen Joihinkin lastenkulttuurin muotoihin tutustumista Oman kielen ja kulttuurin arvostaminen Kulttuurisen moninaisuuden arvostaminen Kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa	-mediatekstit. Koulun kirjasto, kunnan kirjastoon tutustuminen mahdollisuuksien mukaan. Omat leikit, oma kerronta, kulttuuripolun tarjoamat taide- ja kulttuuripalvelut. Tapakulttuuriin ja juhlaperinteisiin tutustuminen, kansanlorut- ja leikit. Perheiden omien perinteiden ja tapojen esille tuonti, niiden vertailua, keskustelua ja havaintojen tekoa yhteisissä ja erilaisista piirteistä. Esitysten valmistaminen omalle luokalle ja koulun yhteisiin tilaisuuksiin.
--	---	---

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan suomen kielen taidon kehittymistä, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä yhteiskunnan jäseneksi kasvamista. Lisäksi tärkeää on herättää kiinnostus kielitietoisuuden, monikielisyyden ja kielitaidon elinikäistä kehittämistä kohtaan sekä tarjota välineitä siihen. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tehtävänä on

tukea lapsen ja nuoren kasvua suomenkielisen kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla: kuullun ymmärtämisessä, puhumisessa, luetun ymmärtämisessä ja kirjoittamisessa. Samaan aikaan edistetään tiedonalojen kielten oppimista kaikissa oppiaineissa. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea ja käsitellä tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioida ja analysoida erilaisia monimuotoisia, esimerkiksi puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikielisessä ja kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä tuetaan oppilaita tarkastelemaan kriittisesti kielten ja kulttuurien välisiä hierarkioita ja purkamaan niitä. Samalla oppilaat tulevat tietoisiksi suomen ja ruotsin kielten asemasta kansalliskielinä.

Koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärään arvioivat oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaan edun, ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Koulu perustelee oppilaan huoltajalle suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tarpeen sekä selvittää oppilaan edun mukaista oppimäärän valintaa ja valinnan vaikutuksia perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän valinnassa keskeisintä on oppilaan kehittyvä suomen kielen taito eri osa-alueilla. Oppimäärän tarpeen arvioinnissa huomioidaan seuraavat näkökulmat:

Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää,

- jos oppilas tarvitsee vielä suomen kielen peruskielitaidon vahvistamista tai
- jos oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Oppilas opiskelee suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää,

- jos oppilas on saavuttanut suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden mukaisen suomen kielen taidon sen eri osa-alueilla.

Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: oppilas oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy monipuolinen suomen kielen taito muiden oppimiensa kielten rinnalle.

Oppimäärän tarkoituksenmukaisuutta oppilaalle seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Erityisesti on tärkeää varmistaa oppimäärän sopivuus opetuksen nivelvaiheiden yhteydessä, esimerkiksi siirryttäessä kolmannelle ja seitsemännelle luokalle. Tavoitteena on, että oppilas siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun, kun riittävä suomen kielen taito eri kielitaidon osa-alueilla ja yleisessä tiedonalojen kielessä on saavutettu. Oppimäärän vaihtoa suositellaan, kun merkittäviä puutteita oppilaan suomen kielen taidon eri osa-alueilla ei ole. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään siirtymävaiheessa voidaan hyödyntää yhteis- ja samanaikaisopettajuutta.

Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot sekä kotoutumisen tukeminen.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Tärkeää on, että opetusjärjestelyistä ja ryhmittelystä huolimatta oppilas tulee osalliseksi samoista tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Opetusta voidaan järjestää myös samanaikais- tai yhteisopetuksena.

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukena ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia. Tiedonalojen kielen oppimista tuetaan erityisesti opetuskielen tukiopetuksen avulla.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän sekä muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien opettajien kanssa. Yhteistyössä kotien, muiden oppiaineiden opetuksen sekä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus

auttaa oppilasta rakentamaan kielellisiä ja kulttuurisia identiteettejään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Kielellisten identiteettien rakentamiseen liittyy monikielisyys. Suomen perustuslain 17§ mukaan kaikilla kieliryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

[Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän järjestämiseen liittyvät paikallisesti päätettävät asiat on kirjattu lukuun 10.5.](#)

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan	S1	L2, L4
T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua	S1	L1, L2, L7
T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin	S1	L1, L2, L7

Tekstien tulkitseminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
----------------------	---------------------------------------	--

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen	S2	L1, L2, L4
T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan	S2	L2, L4

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kielipillisten rakenteiden tuottamista	S3	L2, L4
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja	S3	L4, L5
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita	S3	L1, L4, L5

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen	S4	L4, L6, L7
T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen		

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin	S4	L2
---	----	----

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana	S5	L1, L2, L4
T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin	S5	L1, L2, L4
T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan	S5	L1, L2, L4

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, loruja ja tietotekstien käsittelyssä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kielipillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppilas opiskelee lähtökohtaisesti samassa ikätasonsa mukaisessa perusopetusryhmässä kuin suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppilaat. Tunnit etenevät suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää noudattaen, mutta opettaja huomioi suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet sekä sisällöt opetusta järjestäessään ja eriyttää opetusta S2-oppilaan tarpeiden mukaisesti. Oppilaalle järjestetään tarpeen mukaan ryhmämuotoista ja oppilaskohtaista tukea.

Toinen kotimainen kieli

Savitaipaleen perusopetuksessa toinen kotimainen kieli, ruotsi, aloitetaan vuosiluokalla 6.

Vieraat kielet

Vieras kieli, A1-oppimäärä

Savitaipaleen perusopetuksessa vieraan kielen A1-oppimääränä on englanti.

Englanti

Oppiaineen tehtävä

Vuosiluokilla 1–2 vieraan kielen ja saamen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on herättää oppilaiden myönteinen asenne kielenoppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin. Opetus tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia vieraasta kielestä tai saamen kielestä sekä niihin liittyvistä kulttuureista. Opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä aidosti itseään kiinnostavista asioista. Opetuksessa käsitellään monipuolisesti erilaisia aiheita. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että kohdekielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen.

Työtavoilla ohjataan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan kielen oppimistaan esimerkiksi eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Kohdekieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikkillisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja kohdekieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden kohdekieltä puhuvien kanssa.

Ohjaus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Heille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kohdekieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaan oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

Oppimäärän opetuksen ja oppimisen tavoitteet sekä tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohde-kieli muista kielistä.	Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan kohdekielen muista osaamistaan kielistä.	S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.	L1, L2, L5, L7
(tavoitetta ei arvioida)			
T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitautansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta	Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitautansa sekä eri kieliä ja kulttuureja.	S1 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.	L1, L2
(tavoitetta ei arvioida)			
Kielenopiskelutaidot			
T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä	Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätöitä.	S2 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.	L1, L2, L6
T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä	Oppilas oppii arvaamaan ja päättämään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä.	S2 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella.	L1, L4, L5
(tavoitetta ei arvioida)			
T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.	Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.	S2 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.	L1, L7

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukena muutamissa yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.	L1, L2, L4, L6, L7
T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päättellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaistomaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.	Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättämään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.	S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.	L1, L2, L3, L4, L5, L7
T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla	Oppilas oppii käyttämään joitakin kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia	S3 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.	L2, L4, L6, L7

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa	Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemäänsä sanoja ja ilmauksia.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitetuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.	L1, L2, L3, L4, L5, L7
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			
T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoitteluun ääntämistä	Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.	L1, L2, L3, L4, L5, L7

Savitaipaleen perusopetuksen varhennetun englannin opetussuunnitelma

Oppiaineen tehtävä

Varhennettua englannin kielenopetusta toteutetaan 1. ja 2. vuosiluokilla yhden viikkotunnin mittaisena. Suositeltavaa on pilkkoa oppitunti useampaan lyhyempään tuokioon viikon aikana. Varhennetun kielikasvatuksen tehtävänä on herättää oppilaan kiinnostus vieraita kieliä ja kulttuureita kohtaan ja edistää monikielisen kompetenssin vahvistumista ikäkauteen sopivia leikkisiä ja toiminnallisia toimintatapoja käyttäen. Oppilasta tuetaan tulemaan tietoiseksi itsestään kielenkäyttäjänä ja rakentamaan omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiä. Oppiminen ja sen arviointi perustuu kannustavaan ja rakentavaan palautteeseen, jolla vahvistetaan oppilaan kielellistä itsetuntoa ja innostusta kielenoppimiseen.

Sisällöt

Englannin kieleen tutustutaan toiminnallisesti ikäkausi huomioon ottaen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri viestintäkanavia. Kieltä harjoitellaan kielisuihkun omaisesti esim. laulujen, leikkien, draaman, pelien, piirtämisen ja liikunnan avulla. Pääpaino on suullisessa kielitaidossa. Kieltä kuullaan ja toistetaan, mutta oppilasta myös rohkaistaan käyttämään opittuja sanoja ja fraaseja osana toimintaa. Oppimisen tukemisessa keskitytään kielellisen uteliaisuuden synnyttämiseen.

Vuosiluokka 1

Havainnoidaan englannin kieltä ja kulttuuriin liittyviä ilmiöitä oppilaan ikäkausi ja intressit huomioiden. Harjoitellaan ääntämään yksinkertaisia sanoja ja lyhyitä lauseita mallin mukaisesti. Harjoitellaan esimerkiksi tervehtimään, hyvästelemään, esittäytymään ja kysymään kuulumisia. Sanastoon (esim. numerot 1-10, värit, eläimet, ruoka, juomat, kehonosat, koulutarvikkeet, vaatteet, säätilat, viikonpäivät, harrastukset, perhe, juhlat) tutustutaan muun muassa laulujen, leikkien, liikunnan, draaman, piirtämisen ja pelien kautta.

Vuosiluokka 2

Havainnoidaan englannin kieltä ja kulttuuriin liittyviä ilmiöitä oppilaan ikäkausi ja intressit huomioiden. Harjoitellaan ja vahvistetaan ääntämistä, sekä oppilaan lähiympäristöön liittyvää sanastoa ja fraaseja. Kerrataan ykkösellä opeteltua sanastoa ja laajennetaan opittua sanastoa (esim. numerot 1-10, värit, eläimet, ruoka, juomat, kehonosat, koulutarvikkeet, vaatteet, säätilat, viikonpäivät, harrastukset, perhe, juhlat) muun muassa laulujen, leikkien, liikunnan, draaman, piirtämisen ja pelien avulla.

Varhennetun kielikasvatuksen oppisisällöt tukevat monialaista oppimista. Yhtymäkohtia muiden oppiaineiden sisältöihin on seuraavasti.

- äidinkieli: erilaiset vuorovaikutustilanteet (S1), kokemukset muista kielistä ja kulttuureista (S4)
- ympäristöoppi: kestävän elämäntavan harjoittaminen: juhlapyhät ja perinteet (S6)
- kuvataide: omat kuvakulttuurit; itseilmaisu kuvataiteen kautta (S1)
- musiikki: ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen (S1), musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa (S3), kulttuuri ja kulttuuriperinnön vaaliminen (S4)
- käsityö: ideointi, tarinat ja mielikuvitus (S1)
- liikunta: fyysinen toimintakyky esim. musiikkiliikunta ja tanssi (S1)
- oppilaan ohjaus: vuorovaikutustaidot ja ryhmässä toimiminen

Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä	S1-S4	L1, L3, L5

Työskentelyn taidot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa	S1-S4	L4
T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S4	L2, L4, L5
T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan	S1-S4	L1, L4, L6

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja	S1-S4	L1, L4
T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä	S2	L1, L4
T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin	S2	L1, L4
T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita	S2	L1, L4
T9 tutustuttaa oppilas geometriisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia	S3	L1, L4, L5
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate	S3	L1, L4
T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin	S4	L4, L5
T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan	S1	L1, L2, L4, L5

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	Paikalliset tarkennukset sisältöalueisiin
T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä - Oppilas saa onnistumisen kokemuksia. - Oppilas huomaa matematiikan taitojen tarpeellisuuden. - Oppilas innostuu matemaattisista taidoista.	Tavoitteeseen liittyvät kaikki matematiikan sisältöalueet.		- Käytetään pelejä ja leikkejä. - Käytetään monipuolisia konkreettisia materiaaleja. - Käytetään lapsen arjen tilanteita esimerkkeinä.

Työskentelyn taidot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	Paikallinen tarkennus
T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa - Oppilas harjoittelee vertaamaan keskenään kahta asiaa. - Oppilas harjoittelee löytämään yhtäläisyyksiä,	S1-S4 Yksityiskohtien havainnointi Luokittelu Sarjoittaminen Vertailut	L4	- Havainnoidaan, vertaillaan, luokitellaan, asetetaan järjestykseen esimerkiksi esineitä, henkilöitä, kuvia, merkkejä, lukuja.

eroja ja säännönmukaisuuksia. -Oppilas harjoittelee havaitsemaan muutosta kahden tilanteen välillä. - Oppilas harjoittelee säännöllisten jonojen tekemistä toiminnallisesti ja piirroksen avulla.			
T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen - Oppilas tutustuu ratkaisujen ja päätelmien esittämiseen eri tavoin.	S1-S4	L2, L4, L5	- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskujen sovelluksia (muutos, yhteismäärä, vertailu) -Mallinnetaan miten ratkaisuja ja päätelmiä voidaan esittää eri tavoin.
T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan	S1-S4	L1, L4, L6	-Toiminnallisuutta ja konkreettisia välineitä sekä leikkejä apuna käyttäen harjoitellaan ymmärtämään yhteenlaskun vaihdannaisuus sekä yhteen- ja vähennyslaskun yhteys.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	Paikalliset tarkennukset sisältöalueisiin

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja	S1-S4	L1, L4	-Opetellaan asioiden esittämistä sovittujen symbolien avulla.
T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä - Oppilas tietää, kumpi kahdesta kokonaisuudesta on enemmän, vähemmän tai yhtä monta osaa sisältävä. -Oppilas osaa numeromerkkien muodot ja lukumäärän-numeromerkkin vastaavuuden. Hän osaa asettaa luvut järjestykseen kasvavasti. - Oppilas hahmottaa lukuja esineistä, kuvista ja vastaavista esitysmuodoista. - Oppilas osaa laskea esineitä ja asioita sekä osaa todeta määrän ainakin lukualueella 0-20. -Oppilas harjoittelee lukujen 1-10 hajotelmia perusteellisesti erilaisten konkreettisten välineiden avulla.	S2 Lukukäsite lukualueella 0-20 Lukumäärä Mittaluku Arvo Lukujono ja lukusuora lukualueella 0-20 Järjestysluku Lukujen numeromerkintä Lukujen erilaiset esitysmuodot Lukujen ominaisuuksia ja suhteita	L1, L4	
T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin	S2 Yhteen- ja vähennyslasku lukualueella 0-20.	L1, L4	

	Laskemisessa käytetään apuna analogioita, tuplia sekä melkein tuplia.		
T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita - Oppilas osaa ulkoa ainakin kymmeneen asti lukujen kaksiosaiset hajotelmat eli summa- ja erotusmuodot. - Oppilas osaa laskeessaan käyttää joitakin käteviä menetelmiä, esimerkiksi etenemistä kahden askelin, käyttää hyväksi yhtä suurien lukujen summia, kymmenylitystä hajottamalla.	S2 Lukujen summa- ja erotusmuodot	L1, L4	
T9 tutustuttaa oppilas geometriisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia - Oppilas tutkii tasokuvioita ja kappaleita ja huomaa niiden eroja ja yhtäläisyyksiä. - Oppilas osaa havainnoida ympäristöään ja löytää sieltä tuttuja tasokuvioita ja kappaleita. - Oppilas osaa piirtää tasokuvioita. -Oppilas harjoittelee	S3 Tasokuviot Kappaleet	L1, L4, L5	

kaksiulotteista rakentamista mallista. -Oppilas harjoittelee kolmiulotteista rakentamista kuvan ja mallin perusteella.			
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate - Oppilas mittaa lähiympäristön kohteita erilaisia mittoja käyttäen esim. kehomitat, erilaiset esineet ja mittavälineet. - Oppilas harjoittelee tunnistamaan kellosta tasatunnit ja puolet tunnit.	S3 Mittaaminen Suureet: -Pituus: cm Kellonajat: tasan ja puoli	L1, L4	- Mitataan sama kohde eri mittavälineillä ja havaitaan mittavälineen vaikutus mittaustulokseen. - Kytetään kellonaikojen harjoittelu oppilaan omaan päivittäiseen aikatauluun. -Opitaan viikonpäivät ja tavallisimmat aikaan liittyvät käsitteet eilen, tänään, huomenna, kohta, pian.
T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin - Oppilas harjoittelee tietojen keräämistä ja pylväsdigrammin laatimista valmiiseen pohjaan. - Oppilas osaa tulkita pylväsdigrammia.	S4 Pylväsdigrammi	L4, L5	- Kerätään tietoja oppilaalle läheisistä aiheista ja ilmiöistä. - Tulkitaan valmiita pylväsdigrammeja.
T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan	S1	L1, L2, L4, L5	-Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin mahdollisuuksien mukaan sähköisten

			sovellusten, pelien ja kirjallisuuden avulla. -Laaditaan yksinkertaisia, vaiheittain eteneviä ohjeita, joiden avulla pyritään saavuttamaan sovittu tavoite tai toiminto.
--	--	--	---

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2.

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	Paikalliset tarkennukset sisältöalueisiin
T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä - Oppilas saa onnistumisen kokemuksia. - Oppilas huomaa matemaattisten taitojen tarpeellisuuden. - Oppilas innostuu matemaattisista taidoista.	Tavoitteeseen liittyvät kaikki matematiikan sisältöalueet.	L1, L3, L5	- Käytetään pelejä ja leikkejä. - Käytetään monipuolisia konkreettisia materiaaleja. - Käytetään lapsen arjen tilanteita esimerkkeinä.

Työskentelyn taidot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	Paikalliset tarkennukset sisältöalueisiin

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa - Oppilas osaa verrata keskenään kahta asiaa tai joukkoa. - Oppilas löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. - Oppilas harjoittelee havaitsemaan muutosta kahden tilanteen välillä.	S1-S4 Yksityiskohtien havainnointi Luokittelu Sarjoittaminen Vertailut	L4	- Havainnoidaan, vertaillaan, luokitellaan, asetetaan järjestykseen esimerkiksi esineitä, henkilöitä, kuvia, merkkejä, lukuja.
T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen - Oppilas oppii ratkaisujen ja päätelmien esittämistä eri tavoin.	S1-S4	L2, L4, L5	- Mallinetaan miten ratkaisuja ja päätelmiä voidaan esittää eri tavoin, kaikilla sisältöalueella. - Rohkaistaan oppilaita esittämään omia päätelmiä ja ratkaisuja.
T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan	S1-S4	L1, L4, L6	-Toiminnallisuutta ja konkreettisia välineitä sekä leikkejä apuna käyttäen harjoitellaan ymmärtämään mm. kerto- ja jakolasku sekä niiden välinen yhteys.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	Paikalliset tarkennukset sisältöalueisiin
----------------------	---------------------------------------	--	---

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja	S1-S4	L1, L4	
T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä - Oppilas osaa päätellä, kumpi kahdesta kokonaisuudesta on suurempi, pienempi vai koostuvatko ne yhtä monesta osasta. Hän ymmärtää ja tietää käsitteet suurempi, pienempi ja yhtäsuuri. - Oppilas tuntee luvut lukualueella 0-100. -Oppilas harjoittelee lukujonoa 0-100 eteen- ja taaksepäin eri suuruisin askelin lueteltuna toistuvasti ja toiminnallisesti. - Oppilas osaa laskea lukumääriä.	S2 Lukukäsite lukualueella 0-100 Lukumäärä Mittaluku Arvo Lukujono, lukusuora ja lukuruudukko lukualueella 0-100 Lukujen numeromerkintä ja paikka-arvo Lukujen erilaiset esitysmuodot Lukujen ominaisuuksia ja suhteita.	L1, L4	

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin -Oppilas harjoittelee yhteenlaskun vaihdanta- ja liitäntäominaisuuksia.	S2	L1, L4	
T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisiayhteenlaskun päässälaskustrategioita -Oppilas osaa käyttää laskemisen apuna lukujen kaksiosaisia hajotelmia (tuplat) ja hyödyntää niitä kymmenylityksissä. -Oppilas osaa hyödyntää laskemisessa analogioita (löytää pienen tehtävän laskusta).	S2	L1, L4	
T9 tutustuttaa oppilas geometriisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia - Oppilas tutkii tasokuvioita ja kappaleita ja huomaa niiden eroja ja yhtäläisyyksiä. Oppilas harjoittelee kertomaan havainnoistaan käyttämällä oikeita käsitteitä. - Oppilas osaa havainnoida ympäristöään ja löytää sieltä tuttuja tasokuvioita ja kappaleita.	S3 Tasokuviot Kappaleet	L1, L4, L5	- Tutkitaan ja luokitellaan erilaisia tasokuvioita ja kappaleita. - Etsitään ja luokitellaan ympäristöstä vastaavia kappaleita ja muotoja. -Kannustetaan oppilaita käyttämään oikeita käsitteitä.

- Oppilas osaa nimetä tasokuvioita ja kappaleita. - Oppilas tutustuu kappaleisiin rakentelemalla.			
T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate - Oppilas syventää mittaamisen taitoa. Hän osaa käyttää erilaisia mittavälineitä ja osaa valita asianmukaisen mittavälineen. - Oppilas osaa ilmaista suullisesti ja kirjallisesti saamansa mittaustuloksen. - Oppilaan kanssa harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä. -Oppilaan kanssa tustutaan rahan arvoon ja erilaisiin rahasummiin lukualueen 0-100 puitteissa. -Oppilas oppii vuodenajat ja harjoitellaan kuukausia.	S3 Mittaaminen Suureet: -pituus: cm, m -massa: kg, g -tilavuus: l, dl -aika	L1, L4	
T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin - Oppilas osaa kerätä tietoja valmiiseen taulukkoon. - Oppilas osaa laatia pylväsdiagrammin valmiiseen pohjaan. - Oppilas osaa tulkita pylväsdiagrammia.	S4 Taulukko Pylväsdiagrammi	L4, L5	- Kerätään tietoja oppilaalle läheisistä aiheista ja ilmiöistä. - Tulkitaan valmiita taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan	S1	L1, L2, L4, L5	-Laaditaan yksinkertaisia vaiheittaisia ohjeita, joiden avulla pyritään saavuttamaan sovittu toiminto tai tavoite. -Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin mahdollisuuksien mukaan sähköisten sovellusten ja pelien avulla.
--	----	----------------	---

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1–10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0–20 ja sitten lukualueella 0–100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1–5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun

yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

S3 Geometria ja mittaaminen

S3 Geometria ja mittaaminen: Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1–2

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapo. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1–2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on. Kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiseksi ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo

säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1–2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativammat peruslaskutoimitusten sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Keskeistä arvioinnissa

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa
- edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä
- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.

Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1–2 ympäristöopin opetus jäsennetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

- Oppimisen ilon ja luonnontieteellisen kiinnostuksen herättäminen käytännönläheisillä työtavoilla TVT:tä hyödyntäen.

- Luonnontuntemus. Erilaisten lajien, ekosysteemien ja niiden perustoimintojen tunteminen.
- Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen ja sitä kautta biologisten ja maantieteellisten tietojen ja taitojen hyödyntäminen arkielämässä.
- Monimuotoisuuden arvostaminen ja säilyttäminen.
- Oman alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien tunteminen ja arvostaminen sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen.
- Monitieteisen ja eheän kuvan rakentaminen maailmasta ja monikulttuurisesta ihmistoiminnasta omasta lähiympäristöstä lähtien.
- Ajankohtaisten tapahtumien sekä luonnon ja ihmisen vuorovaikutusten seuraaminen niin alueellisessa kuin luonnon- tai kulttuurimaantieteellisessä kehityksessä.

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Tutkimuksia ja retkiä

- työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset.
- tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa.
- tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

- ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöiden tutkiminen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.
- tehdään retkiä lähiympäristöön eri vuodenaikoina
- oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi:
 - lähiluontoa monipuolisesti
 - rakennettua ympäristöä
 - erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita
 - tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä
 - paikallisia mahdollisuuksia: museot, yritykset, kansalaisjärjestöt ja yhdistykset

Tietojen etsiminen ja esittäminen

- oppikirjat
- muut lähdemateriaalit kuten erilaisen median käyttö
- tieto- ja viestintäteknologian käyttö
- kirjastot
- keskustelut ja alan asiantuntijoiden vierailut ja haastattelut
- vierailukäynnit
- tietoja opetellaan etsimään ja esittämään yksin ja erilaisissa ryhmissä
- pienimuotoinen raportin tai tutkimuksen tekeminen ja julkaiseminen sovitulla tavalla
- kohderyhmä, kenelle tulokset halutaan esittää
- tekijänoikeuksiin tutustuminen
- tutkimustulosten esittäminen monipuolisesti:
 - suullisesti
 - kirjallisesti (seinälehdet, vihkoset, ajatuskartat, valokuvat, piirroksat).

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 1–2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan

vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

- Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja.
- Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä.
- Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 1–2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämis ehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa
- edistyminen havaintojen tekemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6	
T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä	S1-S6	L1, L6
T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä	S1-S6	L3, L7

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään	S2-S4, S6	L3
T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	L1, L7
T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin	S1-S6	L1, L4
T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä	S1-S6	L1, L4
T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita	S1-S6	L3
T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita	S2, S4, S6	L3, L1

kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien		
T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista	S1-S6	L2, L3
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä	S1-S6	L5, L4

Tiedot ja ymmärrys

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla	S1-S6	L1
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina	S1-S6	L4, L1
T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1-S6	L2, L4
T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä	S1, S5	L3

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäntilasta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

S6 Kestävän elämäntavan harjoittaminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Opetuksen ja oppimisen tavoitteet sekä niihin liittyvät sisältöalueet

1.lk

Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1,T2,T3,T10	S1 KASVU JA KEHITYS - ihmisen kehon osat - tunteiden tunnistaminen ja niiden hallitseminen	L5
T1, T2, T3, T4, T5, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15	S2 KOTONA JA KOULUSSA TOIMIMINEN - turvallisesti kotona ja koulumatkalla, avun hakeminen - yhdessä toimiminen yhteisillä säännöillä - koululaisen taitojen harjoittelu - arjen tilanteissa toimiminen - sään mukainen pukeutuminen	L2 L3 L5 L6
T1, T2, T3, T4, T5	S3 LÄHIYMPÄRISTÖN JA SEN MUUTOSTEN HAVAINNOINTI - elollinen ja eloton luonto - kodin ja koulun lähiympäristön tarkkailu eri vuodenaikoina - sään seuranta - luonnonympäristö ja ihmisen rakentama ympäristö - oma kotiseutu (Savitaipaleeseen lähiympäristöön tutustuminen esim. kirkko, kellotapuli, Hakamäki, Kärnäkosken linnoitus, Säkniemi) - Suomi - huonekartta, pihakartta	L4 L5
T4, T5, T6,	S4 TUTKIMINEN JA KOKEILEMINEN	L1

T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15	- tutkimuksen tekemisen vaiheiden harjoittelua ikätason mukaan - tutkimuksia luonnosta, lähiympäristöstä, arjen ilmiöistä, teknologiasta	L4 L5
T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15	S5 ELÄMÄN PERUSEDELLYTYSTEN POHTIMINEN - terveellinen ja monipuolinen ravinto, luonto ravinnon antajana - puhdas vesi, veden riittävyys, veden ominaisuudet - ilma, lämpö - huolenpito ihmisillä, eläimillä - osallistaminen terveeseen, hyvinvoivaan koulupäivään, iloa oppimiseen - vuodenajat	L5 L7
T1, T2	S6 KESTÄVÄN ELÄMÄNTAVAN HARJOITTELEMINEN - jätteiden lajittelu - kierrätys - säästäminen	L5 L6 L7

2.lk

Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1, T2, T3, T10	S1 KASVU JA KEHITYS - ihmiskehon keskeiset elimet ja elintoiminnot - elämäntapa - kasvaminen ja kehittyminen omalla ikäkaudella - tunnetaitojen ja empatiakyvyn harjoittelu - itsearvostuksen ja lähimmäisten arvostuksen kasvattaminen	L5

T1, T2, T3, T4, T5, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15	S2 KOTONA JA KOULUSSA TOIMIMINEN - ensiaputaitoihin perehtymistä lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden - vastuullinen toiminta kotona, koulussa, harrastuksissa - arkiset käyttäytymistavat eri tilanteissa - kiusaamisen ehkäisy ja fyysinen koskemattomuus	L2 L3 L5 L6
T1, T2, T3, T4 T5, T6, T7, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15	S3 LÄHIYMPÄRISTÖN JA SEN MUUTOSTEN HAVAINNOINTI - lähiympäristön yleisimpien eliölajien tunnistaminen - kasvin osat - kotiseudun kartta (Savitaipalealaisen maiseman tiedostaminen mm. Kuolimo, supat, lähilammet ja järvet, maalaismaisema), Suomen kartta	L5
T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11	S4 TUTKIMINEN JA KOKEILEMINEN - kasvin kasvattaminen ja kasvun seuraaminen - tutkimuksia luonnosta, lähiympäristöstä, arjen ilmiöistä Savitaipaleen paikalliset mahdollisuudet sekä koulun lähiympäristö huomioiden - tutkimuksia teknologiasta esimerkiksi sähköoppiin tutustuen	L1 L4 L5 L6
T15	S5 ELÄMÄN PERUSEDELLYTYSTEN POHTIMINEN - ravinnontuotanto; maatalous - veden kiertokulku ja veden säästäminen - pintavesi, pohjavesi; oman lähiympäristön vesivarannot - lämpö, ilma - osallisuuden kehittäminen - avaruuteen tutustuminen	L5 L7

T1, T2	S6 KESTÄVÄN ELÄMÄNTAVAN HARJOITTELEMINEN -jätteiden lajittelu -kierrätys -säästäminen	L5 L6 L7
--------	---	------------------------

Uskonto

Uskonnon opetuksen tehtävä vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1–2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1–2

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänskatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Savitaipaleen perusopetuksessa uskonnon oppimääränä toteutuu evankelisluterilainen uskonto. Sen lisäksi toteutuu muu oppimäärä, jos uskontokuntaan kuuluvia ja kyseisen oppimäärän valitsijoita on vähintään 3 oppilasta.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmailapiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja

oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1–2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Uskonnon opetuksen tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Uskonnon opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
----------------------	----------------------------------	--

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1, S2, S3	L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1	L1
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin	S1	L2, L7
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S2	L2, L3, L7
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S3	L2, L6, L7
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1, S3	L2, L6, L7
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3	L3, L7
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1, S3	L1, L5, L6, L7

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen

sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Evangelisluterilainen uskonto

Uskonnon opetuksen tehtävät vuosiluokilla 1–2:

- antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys
- tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä muualla maailmassa
- edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä
- antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua
- ohjataan oppilaita kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista
- pohditaan uskonnon ja tiedon suhdetta sekä uskontojen kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä
- kannustaa kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää
- tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä
- tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Oppimäärän sisällöt

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämäntapaan liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenvuorokierrosta ja elämäntapaan liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonottomuus.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämäntapojen pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

1. vuosiluokka

S1

- oman perheen katsomusperinne ja juhlat
- kaste, seurakunnan jäsenyys
- Jeesuksen ajan elämäntapa, erityisesti lapsuus
- kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia
- tutustuminen kirkkoon rakennuksena
- kirkkovuosi, painottaen Joulun ja Pääsiäiseen läheisesti liittyviä kirkkovuoden tapahtumia ja niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- alkukertomukset: luomiskertomus ja syntiinlankeemuskertomus

S2

- tutustuminen oman luokan tai koulun katsomusten tapoihin ja perinteisiin

- oman koulun ja sen lähiympäristön uskonnolliset yhteisöt
- kristilliseen elämäntapaan liittyvät juhlat, niiden sisältö ja merkitys

S3

- Kultainen sääntö
- tunnetaidot ja arkipäivän etiikka, anteeksi antaminen ja –saaminen, rehellisyys, riita ja sopiminen, hyvät tavat, kateus, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta
- oikea ja väärä –omatunto

2. vuosiluokka

S1

- oman perheen katsomusperinne ja juhlat
- kaste, seurakunnan jäsenyys
- Jeesuksen ajan elämäntapa, erityisesti lapsuus
- kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia
- tutustuminen kirkkoon rakennuksena
- kirkkovuosi, painottaen Joulun ja Pääsiäiseen läheisesti liittyviä kirkkovuoden tapahtumia ja niihin liittyvät Raamatun kertomukset ja perinteet
- Isä meidän -rukous
- kristillinen jumalakäsitys (kolminaisuus)
- alkukertomukset: luomiskertomus ja syntiinlankeemuskertomus

S2

- tutustuminen oman luokan tai koulun katsomusten tapoihin ja perinteisiin
- oman koulun ja sen lähiympäristön uskonnolliset yhteisöt
- kristilliseen elämäntapaan liittyvät juhlat, niiden sisältö ja merkitys

S3

- Kultainen sääntö
- tunnetaidot ja arkipäivän etiikka, anteeksi antaminen ja –saaminen, rehellisyys, riita ja sopiminen, hyvät tavat, kateus, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta
- oikea ja väärä -omatunto

Ortodoksinen uskonto

Uskonnon opetuksen yhtenä keskeisimpänä tavoitteena on oppilaan ortodoksisen identiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Uskonnon opetus tukee ja vahvistaa oppilaan myönteistä minäkuvaa ja ohjaa häntä kunnioittamaan elämää sen moninaisuudessaan. Oppilas oppii arvioimaan omaa toimintaansa, perustelemaan sitä ja ottamaan vastuuta. Oppilas oppii ottamaan huomioon toiset ihmiset. Uskontotunnit antavat monia mahdollisuuksia tunteiden ja omien ajatusten käsittelyyn. Omien tunteiden ja ajatusten ilmaisu sekä osallistuminen ja vuorovaikutus ovat osa uskonnon opetusta.

Oppilaalle pyritään jakamaan mahdollisimman laajasti paitsi oman kirkon kulttuuriperinnettä myös muita erilaisia maailmankatsomuksellisia aineksia. Tämä auttaa oppilasta jäsentämään omaa maailmankatsomustaan ja ymmärtämään muita kulttuureja.

Ortodoksisen uskonnon tavoitteena on auttaa oppilasta ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan paitsi omaa tulevaisuuttaan myös yhteistä tulevaisuuttamme. Oppilasta ohjataan toimimaan rakentavasti kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävässä tulevaisuuden puolesta.

Ortodoksisen uskonnon opetuksen keskeiset tavoitteet ja niihin liittyvät sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	1 lk	2lk
T1 herättää oppilaissa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen	S1, S2, S3	L2, L4	Opiskelijan motivointi uskonnon opiskelua kohtaan, kirkkovuosi ja pyhät ihmiset, oma	Opiskelijan motivointi uskonnon opiskelua kohtaan, kirkkovuosi ja pyhät ihmiset, oma taivaallinen esirukoilija.

uskonnollista ja katsomuksellista taustaa			taivaallinen esirukoilija.	
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1	L1	Uskonopin peruskäsitteet - Isä, Poika ja Pyhä Henki - Ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena - Jeesuksen kotimaa ja Jeesuksen elämän keskeisiä tapahtumia	Raamattu pyhänä kirjana - Jeesuksen elämän keskeisiä tapahtumia - Jeesuksen opetuksia - kirkko pyhänä paikkana - ristinmerkki ja ikoni
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin	S1	L2, L7	Kirkkovuosi - tärkeimmät juhlat ja paastot - liturgiseen elämään tutustuminen ja kirkon jäsenenä toimiminen. - ristinmerkki, ikonit ja rukoileminen. - seurakunnan lapsityö	Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset - kirkkovuoden tärkeimmät juhlat ja paastot - muutamia kirkon pyhiä ihmisiä - oppilaan nimikkopyhä - kodin siunaaminen - kaste ja ehtoollinen - nimenanto
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön	S2	L2, L3, L7	Luterilaiseen kirkkoon ja juhlaperinteeseen	Lähiympäristön kirkkoja ja uskontoja mm. luterilainen kirkko

uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin			en tutustuminen	
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1, S3	L2, L6, L7	- oppilaan perheen oma juhlaperinne, juhlien vietto ja merkitys. - juhlaperinteet ja tavat sekä miten oman uskonnon symbolit liittyvät niihin	- oppilaan perheen oma juhlaperinne, juhlien vietto ja merkitys. - juhlaperinteet ja tavat sekä miten oman uskonnon symbolit liittyvät niihin
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1–S3	L2, L6, L7	-oikean ja väärän tunnistaminen - ystävyys ja suvaitsevaisuus , toisten huomioiminen	-Ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena - lähimmäisenrakkaus -synti ja katumus
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3	L3, L7	-kirkkovuoden alku ja luonnosta huolehtiminen - oikea ja väärä - suvaitsevaisuus - rukous	-kirkkovuoden alku ja luonnosta huolehtiminen - oikea ja väärä - suvaitsevaisuus - rukous

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1,S3	L1, L2, L4	- opetuskeskustelut kirkkovuoden kiertoon ja perheen juhliin liittyvistä aiheista	- opetuskeskustelut kirkkovuoden kiertoon ja perheen juhliin liittyvistä aiheista
--	-------	------------	---	--

Oppimäärän sisällöt

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin.

Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen

merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Työtavoista ja opetusmenetelmistä

Opetusryhmät ovat usein pieniä ja ne koostuvat eri-ikäisistä ja eri kulttuuripiireistä tulevista oppilaista. Puutteellinen kielitaito saattaa aiheuttaa rajoituksia ja haasteita opetukselle ja opiskelulle. Uskonopin ja liturgiikan peruskäsitteitä opiskellaankin usein pelien ja leikkien avulla erityisesti alaluokilla. Kirkkovuoden suuria juhlia lähestytään myös piirtämisen, askartelun ja käsitöiden kautta. Tietotekniikkaa käytetään aina mahdollisuuksien mukaan opiskeluun ja tiedonhankintaan.

Arvioinnista

Oppiaineen arvioinnissa kiinnitetään huomiota oppilaan omaan työskentelyyn ja edistymiseen. Varsinkin 1 ja 2 luokilla vuorovaikutus- ja työskentelytaidot sekä niiden kannustava hiominen ovat huomion keskipisteessä. Oppiainetta ei vielä silloin varsinaisesti arvioida, vaan oppilas saa todistukseen merkinnän osallistumisesta opetukseen. Pienessä ryhmässä opiskelu antaa oppilaalle mahdollisuuden saada välittömästi kannustavaa ja rakentavaa palautetta työskentelystään ja edistymisestään.

Elämänkatsomustieto

Savitaipaleen perusopetuksen paikalliset tarkennukset ovat tekeillä.

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on tärkeitä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään

perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 1–2 elämäkatsomustiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Elämäkatsomustiedon tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua	S1-S4	L1, L2, L4
T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin	S2	L1, L2, L7
T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua	S1	L1, L2, L7
T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä	S1-S4	L1, L2, L7
T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia	S1-S4	L1, L3, L4
T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyttä	S1-S4	L1, L3, L7
T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja	S2	L2, L4
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita	S1-S4	L1, L3, L7

T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa	S4	L3, L5, L7
--	----	------------

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1–2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulewansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla,

kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1–2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Arvioinnissa keskeistä

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämänkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Paikallisesti päätettävät asiat

- mitkä ovat elämänkatsomustiedon tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokalla 1 ja vuosiluokalla 2
- mitkä ovat elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokkakokonaisuudessa 1–2.

Musiikki

Musiikin tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 1–2 musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Osallisuus

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen	S1-S4	L2, L7

Musisointi ja luova tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L1, L2, L4
T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen	S1-S4	L1, L4
T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja	S1-S4	L5, L6

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta	S1-S4	L2, L4
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseräitä musisoinnin yhteydessä	S1-S4	L4

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa	S1-S4	L7

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen

T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa	S1-S4	L1
---	-------	----

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat tutustuvat musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen.

Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Yleiset tavoitteet	Sisällöt
---------------------------	-----------------

Reipas yhteislaulu	Tutustutaan lastenlauluihin ja harjoitellaan lukemaan loruja ääneen. Opetuksessa otetaan huomioon vuoden kiertokulku ja erilaiset juhlat. Harjoitellaan esimerkiksi Maamme-laulua ja tutustutaan Karjalaisten lauluun. Oppilasta ohjataan oikean lauluasennon löytämiseen. Lisäksi oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota selkeään artikulaatioon ja terveeseen äänenkäyttöön.
Perussykkeen kokeminen	Harjoitellaan tasa- ja kolmijakoisuutta, erityisesti marssia ja valssia. Harjoitellaan tititoimista. Tutustutaan nuottiviivastoon ja nuotteihin.
Rytmisoihtimien soittaminen	Harjoitellaan kehosoihtimilla soittamista. Opetellaan musiikin dynamiikkaa, esimerkiksi hiljaa ja kovaa soittamista. Oppilas tutustuu mm. claveseihin, triangeliin ja marakasseihin. Mahdollisuuksien mukaan voidaan myös tutustua laattasoihtimiin. Oppilaille annetaan mahdollisuus tutustua myös itsenäisesti soittimiin. Tällä tavalla oppilaiden oma luovuus ja improvisointi pääsee esille. Tehdään äänikerrontaa ja pienimuotoisia äänisommitelmia.
Musiikin havainnollistaminen liikkeellä	Musiikkia havainnollistetaan liikkeellä siten, että koko keho otetaan mukaan oppimiseen. Apuna käytetään erilaisia leikkejä, pelejä ja musiikkiliikuntaa.
Kuuntelutaidon kehittäminen	Kuunnellaan erilaista lastenmusiikkia. Mahdollisuuksien mukaan kuunnellaan myös ulkomaista lastenmusiikkia. Harjoitellaan keskustelemaan kuunnelluista lauluista. Tutustutaan tunnettuihin ja lapsille soveltuviin taidemusiikin kappaleisiin. Taidemusiikin avulla voidaan esimerkiksi harrastaa musiikkiliikuntaa tai leikkiä kapellimestaria. Tuodaan tutuksi Savitaipaleen oma musiikkiperinnettä ja -perintöä.

2. luokka

Yleiset tavoitteet	Sisällöt
Reipas yhteislaulu	Opetellaan laulamaan lastenlauluja yhdessä. Kiinnitetään huomiota suomalaisiin perinnelauluihin. Opetuksessa huomioidaan vuoden kiertokulku ja juhlat. Lisäksi opetellaan ajankohtaisia lastenlauluja.
Perussykkeen vahvistaminen	Opetellaan, mitä tarkoittavat taa, titi ja tauko.
Rytmisoihtimen soittaminen	Harjoitellaan kehosoihtimilla jo hieman vaativampia rytmejä kuin ensimmäisellä luokalla. Opetellaan musiikin dynamiikkaa, esimerkiksi hiljentyen ja voimistuen.
Yhteissoiton alkeet	Harjoitellaan 1- ja 2-äänisiä säestyksiä esimerkiksi laattasoihtimilla. Harjoitellaan rytmin luomista ja rytmissä pysymistä esimerkiksi lyömäsoittimilla.
Musiikin havainnollistaminen liikkeellä	Harjoitellaan musiikin havainnollistamista leikeillä, peleillä ja musiikkiliikunnan avulla. Kuunnellaan opettajan ohjeita, mutta harjoitellaan myös itse antamaan ohjeita luokkakavereille.
Kuuntelutaidon kehittäminen	Kuunnellaan lastenmusiikkia ja muuta lapsille soveltuvaa musiikkia. Keskustellaan musiikin herättämistä ajatuksista. Lähtökohtana kuuntelutaidon kehittämiselle on elämyksellisyys. Musiikkia kuunnellaan eri aikakausilta, eri kulttuureista ja eri musiikkilajeista. Tutustutaan lisää Savitaipaleen omaan musiikkiperintöön ja -perinteeseen.
Nuotteihin tutustuminen	Harjoitellaan nuottien piirtämistä. Oppilas tietää, mitä esimerkiksi nuppi ja varsi tarkoittavat. Tutustutaan nuottiviivastoon, nuottiavaimeen, tahtiviivaan ja kertausmerkkiin.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1–2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Turvallisessa oppimisympäristössä syntyy myönteisiä musiikkikokemuksia ja -elämyksiä. Opetusryhmän koolla ja oppimisympäristöllä on suuri merkitys varsinkin oppimisen ilon löytämisessä ja aktiivisessa osallistumisessa. Kun ryhmä on sopiva ja oppimisympäristö turvallinen ja kannustava, auttavat ne oppimaan.

Musiikin opetuksessa lähtökohtana on aina laulaminen, soittaminen ja kuunteleminen. Parhaiten oppilas oppii, kun pääsee itse tekemään ja kokemaan. Myös kannustavalla ilmapiirillä ja positiivisella palautteella on suuri merkitys siinä, että oppilas pääsee ilmaisemaan itseään vapautuneesti ja omana itsenään. Tiedollinen aines opitaan musiikillisen kokemuksen kautta ja sen yhteydessä.

Tieto- ja viestintäteknikkaa voidaan hyödyntää opetuksessa ja oppimisessa tarpeen mukaan. Lisäksi työtapoina voidaan käyttää musiikillista keksimistä, draamaa ja liikettä. Musiikin oppimisessa tavoitetta tärkeämpää on itse toiminta, vaikka musiikin oppiminen tavoitteellista toimintaa onkin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1–2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteisuutta.

Alkuopetuksen musiikin opetuksessa oppilasta ohjataan löytämään omat musiikilliset vahvuutensa ja kannustetaan kokeilemaan uusia asioita. Tärkeää on, että uusia asioita kokeillaan ennakkoluulottomasti ja epäonnistumista pelkäämättä. Eriyttämistä tehdään musiikin tuntien aikana: haastavampia tehtäviä voidaan antaa oppilaille, joilla valmiudet ovat jo pidemmällä. Kullekin oppilaalle tarjotaan omalle tasolle sopivia haasteita, jotta hänelle muodostuisi positiivinen musiikillinen minäkuva yrittämisen ja onnistumisen kautta.

Yksilölliset tarpeet otetaan musiikin opetuksessa huomioon, ja oppilaalle tarjotaan

riittäviä tukitoimia. Tavoitteena on, että musiikin oppiminen olisi mahdollista niin yksilölle kuin opetusryhmänä muillekin jäsenille. Musiikki soveltuu monipuolisuudessaan kaikkiin oppiaineisiin ja eheyttäviin monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- edistyminen musiikillisissa yhteistyötaidoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä
- edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta.

Oppilasta arvioidaan alkuopetuksen musiikissa ohjaavasti ja rohkaisevasti. Arviointi tapahtuu tuntien aikana. Oppilaalle annetaan palautetta yksilöllisesti, ja yhteisesti koko luokalle. Oppilaalle annetaan mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityisesti arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, kuinka musiikilliset yhteistyötaidot ja musisointitaidot edistyvät. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Kuvataide

Kuvataiteen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 1–2 luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä. Oppilaita ohjataan käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja. Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen taideoppimiseen. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla. Opetuksessa rohkaistaan toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.

Kuvataiteen tehtävänä on kulttuurisesti moniaistisen todellisuuden tutkiminen ja tulkitseminen. Se tukee eri oppiaineiden tiedon kehittymistä eheäksi kokonaisuudeksi maailmasta. Lähtökohtana kuvataiteessa on kuva, kuvantekeminen ja tulkitseminen. Nämä vahvistavat oppilaan identiteetin rakentumista ja kulttuurista osaamista. Kuvataiteessa harjoitellaan erilaisten kokemusten vastaanottamista ja jakamista sekä yhdessä toimimista.

Vuosiluokilla 1–2 luodaan perustaa omakohtaiselle havainnoimiselle ja oppiminen tapahtuu leikinomaisesti. Vuosiluokilla 1–2 luodaan perustaa myös omakohtaiselle taidesuhteelle ja harjoitellaan eri aistien yhteistyötä. Näiden lisäksi kuvataiteessa harjoitellaan kuvataiteen perustaitoja ja työtapoja sekä käsitteiden käyttöä. Oppilaat tutustuvat oman ympäristönsä taideteoksiin ja rakennuksiin. Mahdollisuuksien mukaan oppilaat tutustuvat myös paikallisiin taiteilijoihin ja taidenäyttelyihin. Lisäksi alkuopetuksen kuvataiteessa tutustutaan eri medioiden kuvaviestintään ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5

Kuvallinen tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
---	------------	----------------

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta.

Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Opetuksen tavoitteet	1	2
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1	valmiiden satujen kuvittaminen taiteen havainnoiminen yksin ja yhdessä moniaistisesti	itsekeksittyjen satujen kuvittaminen taiteen havainnoiminen yksin ja yhdessä moniaistisesti
T2	teatteriesityksen tai taidenäyttelyn kokeminen ja tarkastelu mahdollisuuksien mukaan paikalliseen taiteilijaan tutustuminen	teatteriesityksen tai taidenäyttelyn kokeminen ja tarkastelu mahdollisuuksien mukaan paikalliseen museoon tutustuminen
T3	lastenohjelmien tarkastelu - omien ajatuksien esittäminen ja toisten oppilaiden ajatusten kunnioittaminen	lastenohjelmien tarkastelu - omien ajatuksien esittäminen ja toisten oppilaiden ajatusten kunnioittaminen
Kuvallinen tuottaminen T4, T5, T6		
<i>piirtäminen</i>	perspektiivipiirtämisen alkeet	perspektiivipiirtämisen alkeet (esim. sammakko- ja lintuperspektiivi)

	ihmisen kuvaamisen alkeet, harjoitellaan erityisesti oman kuvan piirtämistä viiva, väri, muoto	ihmisen kuvaaminen, harjoitellaan erityisesti kaverin kuvan piirtämistä muoto, tila, liike, aika
<i>maalaaminen</i>	erityisesti valmisväreihin tutustuminen, siveltimien oikeaoppinen käyttö, välineiden puhdistaminen kuvan sommittelu väriympyrän alkeet (mm. kylmät ja lämpimät värit, päävärit ja välivärit)	erityisesti vesiväreihin tutustuminen, laveeraaminen pienen asetelman maalaaminen väriympyrän alkeet (mm. värien sekoittaminen ja vastavärit)
<i>rakentaminen, askartelu, muotoilu</i>	askartelutikkujen käyttö, erilaiset massat (esim. Darwi- massa), massapallot, luonnonmateriaalit kolmiulotteinen rakentaminen	askartelutikkujen käyttö, erilaiset massat (esim. Darwi- massa), massapallot, luonnonmateriaalit pienoismallit
<i>grafiikka</i>	esimerkiksi sormipainanta	esimerkiksi painaminen erilaisin leimasimin
<i>ympäristötaide</i>	kuvioiden piirtäminen maahan	luonnonmateriaalien käyttö
<i>digitaalinen taide</i>	oma kuva sähköisesti piirtäen tutustutaan digitaalisiin valokuvaan, mediakuviin, videoon ja animaatioon	eläinten piirtäminen sähköisesti syvennetään ensimmäisen luokan tietoja ja taitoja

yhdessä tekeminen	luokan yhteisen taideprojektin tekeminen	yhteisötaiteen tekeminen esimerkiksi koulun pihalle
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7	satukuvien ja mahdollisesti taidekuvien tarkastelu ja vertailu mainoskuvien tarkastelu omien kokemusten pohjalta	satukuvien tuottaminen itsenäisesti taidekuvien tarkastelu ja vertailu oman pienen mainoksen tekeminen
T8	omasta työstä kertominen erilaisiin peleihin tutustuminen kuvataiteen kautta	toisten töiden tarkastelu ja palautteen anto omasta työstä kertominen kuvataiteen käsittein oman pelin tekeminen kuvataiteen keinoin mahdollisuuksien mukaan
T9	oman elinympäristön kuvaaminen (esim. koulu ja koti) vuoden kiertokulun huomioiminen taiteen tekemisessä	oman kotiseudun kuvaaminen (esim. paikalliset rakennukset ja maisemat) vuoden kiertokulun huomioiminen taiteen tekemisessä ja taiteesta keskustelemisessä
Esteettinen, ekologinen ja		

eettinen arvottaminen		
T10	erilaisten kuvien tarkastelu ja pohdinta	erilaisten perusarvojen tunnistaminen
T11	kierrätysmateriaalien käyttö taiteen tekeminen musiikin mukaan tai musiikin avulla	eri kulttuurien lasten töiden tarkastelu taiteen tekeminen musiikin mukaan tai musiikin avulla

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1–2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1–2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Kuvataiteen oppimisympäristöt ja työtavat mahdollistavat monipuolisten ilmaisukeinojen, materiaalien, teknologioiden ja esittämisen tapojen joustavan käytön ja soveltamisen. Tavoitteena on, että oppilas oppii havainnoimaan moniaistisesti ja hän voi käyttää kekseliäisyytään ja luovuuttaan työskentelyssään. Oppimisympäristöt ja työtavat innostavat kehittämään kuvataiteellista ja kulttuurista osaamista, ja mahdollistavat työskentelystä nauttimisen yksin ja yhdessä.

Oppilaita ohjataan pitkäjänteiseen ja kiireettömään työskentelyyn. Tavoitteena on edistää vertaisoppimista ja ryhmätyötaitojen kehittymistä. Lisäksi kannustetaan tutkivaan oppimiseen. Opetus toteutetaan tarkoituksenmukaisissa oppimisympäristöissä, kuten rakennetussa ympäristössä, luonnonympäristössä, kulttuurikohteissa ja digitaalisissa ympäristöissä. Oppimisympäristöt innostavat alkuopetuksessa erityisesti leikinomaiseen kokeiluun, tutkivaan oppimiseen ja taiteidenväliseen oppimiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1–2

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Kuvataiteessa oppimisprosessin kokonaisvaltaisuus ja sen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukevat oppilaan identiteetin rakentumista, oppimista ja hyvinvointia. Ohjauksessa ja opinnoissa painotetaan oppilaan tarpeet huomioivia didaktisia menetelmiä. Tuen tapoja ja ohjausta järjestettäessä oppilas voi hyödyntää erityisiä vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää erilaisia lähestymistapoja. Tarkoituksena on luoda rohkaiseva ja turvallinen ilmapiiri, jossa oppilas saa henkilökohtaista ohjausta. Tätä ohjausta tarvitaan erityisesti alkuopetuksessa havaintojen ja tunteiden visuaalisessa esittämisessä ja motoristen taitojen kehittämisessä.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteilla määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- edistyminen materiaalien kokeilemisessä ja tekniikoiden harjoittelussa
- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessä
- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä.

Kuvataiteen arviointi vuosiluokilla 1–2 on kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaan yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnin avulla oppilas oppii työskentelemään pitkäjänteisesti, hän oppii itsearviointitaitoja sekä kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitoja, ja taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta. Arviointi ohjaa oppilasta ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan, mutta se ohjaa oppilaita myös arvostamaan toisten näkemystä.

Käsityö

Käsityön tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuuksiin, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisen teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuuksiin sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 1–2 käsityön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsityön suunnittelijoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsityö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsityön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Käsityön tavoitteet vuosiluokalla 1–2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön	S1-S4	L1, L2
T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta	S1, S2, S3	L1, L4, L5
T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa	S1-S5	L1, L7
T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti	S2-S4	L4, L6
T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta	S1-S6	L1, L3

Paikalliset tavoitteet sinisellä

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön
[Älä tapa innostusta ja luovuutta!](#)

[Anna tilaa epäonnistua!](#)

[Irti lopputuloksen tärkeydestä. Prosessi tärkein!](#)

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta
[Ideointi, kokeilu, suunnittelu, tekeminen ja esittely](#)

Ohjataan oppilasta työskentelemään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti painottaen materiaalein, tekniikoiden ja laitteiden kokeilua.

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen, L4 Monilukutaito, L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin estenettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa
Suunnittelun pohjana esim. äänite, piirros, tarina, kuva,

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen, L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti
Mahdollisimman monipuolisesti alusta lähtien

Ohjataan käyttämään työvälineitä oikein ja turvallisesti

"Kunnioita" työtilaa

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito, L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistuminen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

Oppilaan aktiivisen roolin tukeminen

Jokaisen oppilaan oman erilaisuuden ja lähtötason kunnioittaminen ja huomioiminen

Luonnollinen eriyttäminen oppilaan omista lähtökohdista

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen, L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Sisällöt valitaan siten, että kokonaisen käsityön prosessi toteutuu ja erilaiset materiaalit ja työtavat tulevat tutuksi. Työskennellään yhteisten ilmiöiden parissa useiden oppiaineiden kanssa.

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Käsityön sisällöt vuosiluokalla 1

Käsityön oppimistehtävän pohjana ovat ilmaisu, muoto ja teknologia:

- Ilmaisun ongelmaesimerkki: elämys, taide, pelit, leikit, kokemus, tunteet ja aistit.
- Muotoilu ongelmaesimerkki: arkielämän, esineiden, luonnon- ja rakennetun ympäristön havainnointi uusien ideoiden kehittämiseksi.
- Teknologian ongelmaesimerkki: korostaa erityisesti esineen tai ilmiön toimintaperiaatteita ja siihen liittyvää tietoa ja sen soveltamista.

S1 Ideointi

Lähtökohtana tunteet, tarinat sekä mielikuvitus-, luonnon- ja rakennetut ympäristöt.

Tutkitaan liikettä ja tasapainoa osana käsityöprosessia. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista.

Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta

Integroituu hyvin ympäristöopin sisältöihin (säänmukainen pukeutuminen, liikenne, arjen toiminnasta ym.).

S2 Kokeilu

Kokeillaan ohjatusti sekä kovia että pehmeitä materiaaleja.

Kokeilujen pohjalta jatketaan ideointia ja suunnittelua, edelleen ohjatusti.

Myös kokeilu ja siitä tulevat johtopäätökset voivat olla itsessään tavoite.

S3

Suunnittelu

Ideointi ja kokeilut ovat suunnittelun pohjana.

Käytetään piirtämistä, muovailua, rakentelua tai palikoita suunnittelun pohjana.

S4

Tekeminen

Valmistetaan omien ja yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita ja teoksia.

S5 Dokumentointi

Tutustutaan TVT:n mahdollisuuksiin ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

Valmis tuotos voidaan esimerkiksi kuvata.

S6

Arviointi

Harjoitellaan arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista jokaisen opetuskerran jälkeen.

Käsityön sisällöt vuosiluokalla 2

S1 Ideointi

Lähtökohtana tunteet, tarinat sekä mielikuvitus-, luonnon- ja rakennetut ympäristöt.

Tutkitaan liikettä ja tasapainoa osana käsityöprosessia.

Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista.

Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta.

Integroituu hyvin ympäristöopin sisältöihin (säänmukainen pukeutuminen, liikenne, arjen toiminnasta ym.).

S2 Kokeilu

Kokeillaan ohjatusti sekä kovia että pehmeitä materiaaleja.

Kokeilujen pohjalta jatketaan ideointia ja suunnittelua, edelleen ohjatusti.

Myös kokeilu ja siitä tulevat johtopäätökset voivat olla itsessään tavoite.

Lisää materiaaleja ja vaativampia kokeiluja.

S3

Suunnittelu

Ideointi ja kokeilut ovat suunnittelun pohjana.

Käytetään piirtämistä, muovailua, rakentelua tai palikoita suunnittelun pohjana.

S4

Tekeminen

Valmistetaan omien ja yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita ja teoksia.

S5 Dokumentointi

Tutustutaan TVT:n mahdollisuuksiin ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

Valmis tuotos ja prosessin vaiheita kuvataan ja tallennetaan.

S6

Arviointi

Harjoitellaan arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista jokaisen opetuskerran jälkeen.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1–2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet on kuvattu valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa. Lisäksi opetuksen järjestäjän tulee huomioida, että teknisen ja tekstiilityön välineistö on samanaikaisesti saatavilla. Käsityö on uuden opetussuunnitelman mukaisesti kaikille yhteinen oppaine, jossa noudatetaan teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Tekstiilityön ja teknisen työn opettajat voivat suunnitella ja toteuttaa yhteiset tunnit, joiden puitteissa oppilaiden kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon. Oppilaat eivät tee valintaa käsityön eri osa-alueiden kesken.

Mikäli vuosiluokan 1–2 käsityöopetuksessa ei ole mahdollista käyttää erillisiä käsityöopetuksen tiloja, tulee opetus järjestää siirrettävän välineistön avulla työturvallisuusnäkökohdat huomioiden. Työtiloissa opiskelevilla oppilailla tulee kullakin olla oma perustyöpaikka, joka mahdollistaa turvallisen työskentelyn käsityön luokissa. Lisäksi opetuksen järjestäjän tulee huomioida, että teknisen ja tekstiilityön välineistö on samanaikaisesti saatavilla.

Oppilaan rooli on aiempaa aktiivisempi käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja arvioinnissa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuutta tutkia, keksiä ja kokeilla.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisen teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiaineraajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän

materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Yhteisen käsityön opetuksessa oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon ja niitä voidaan painottaa tehtäviä, työtapoja ja materiaaleja sekä oppimisympäristöjä suunniteltaessa. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun lisää opiskelumotivaatiota.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1–2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.

Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

Arviointilomake opettajan ja oppilaan yhdessä täyttämä:

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

Oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet 1. vuosiluokalla:

- Jatkuva myönteinen palaute
- Ohjataan oppilasta itse huomaaman mahdollisia kehityskohteita.
- Oppilaan oma suunnitelma, prosessi ja kuva tuotoksesta toimivat arvioinnin lähtökohtina.

Liikunta

Liikunnan opetuksen tehtävä vuosiluokilla 1–2

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnan osatekijät vuosiluokilla 1–2

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä leikkien”

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee

oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Fyysinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla	S1	L1, L3	monipuolisesti erilaisia pelejä ja leikkejä, koulumatkan kulkeminen omin lihasvoimin, pitkäaikaisen istumisen välttäminen, erilaisilla alustoilla liikkuminen, tutustuminen kunnan omiin liikuntapaikkoihin ja niiden mahdollisuuksiin sekä niiden käyttäminen
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä hahmottamaan omaa kehoa	S1	L1, L3, L4	liikuntaa eri aisteja käyttäen ja aisteja rajoittaen, erilaisten muotojen, kirjainten ja numeroiden muodostaminen omalla keholla, liikkuminen eri tavoin erilaisilla nopeuksilla, pujottelua ja väistämistä sisältävät tehtävät ja leikit, kehon keskilinjan ylittäminen
T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina	S1	L3	tasapainoilu lattiakuvioiden päällä, kävely esim. katukivetyksen, voimistelupenkin, liikuntasalin kenttäviivojen, maassa olevien hyppynarujen päällä, erilaisissa ja vaihtelevissa metsämaastossa, voimistelu, hippaleikit, temppuradat, hyppelyradat, juoksu- ja kiinniottoleikit, vieritys, työntö, pomputtaminen, heittäminen,

			kiinniottaminen, potkaiseminen, kämmmenellä tai mailalla lyöminen
T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä	S1	L3	ohjataan varustautumaan oikein vuodenaikojen, sään ja maaston mukaan
T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuiumataito	S1	L3	uimaopetus
T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla	S1	L3, L6, L7	sovitaan selkeät säännöt ja huolehditaan niiden noudattamisesta,

Psyykkinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi
T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.	S3	L1, L2, L3	eritasoisia tehtäviä, turhien pelkojen poistaminen, huolenaiheiden kuunteleminen, pätevyyden kokemusten vahvistaminen onnistumisista kehumalla
T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja	S3	L1, L2	eritasoiset tehtävät, opettajan kannustava palaute, toisten oppilaiden antama kannustus, turvallinen toimintaympäristö; (selkeät säännöt ja rajat)

Sosiaalinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi
----------------------	---------------------------------------	-------------------------	---

T7 ohjata oppilasta säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa	S2	L2, L3, L6, L7	pettymysten sietämisen harjoittelu, leikillisuus kilpailuhengen sijaan
T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta	S2	L2, L6, L7	liikuntavälineistä huolehtiminen, roolien vaihto peleissä

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksua ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 1–2

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön

tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1–2

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 1–2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Arviointia toteutetaan koko lukuvuoden ajan. Oppilas saa palautetta toiminnastaan mahdollisimman usein. Arvioinnin tulee olla positiivista ja kannustavaa.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat

- edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä
- edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa
- edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa
- edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.

Oppilaan työskentelyn arviointi 1. ja 2. vuosiluokalla pitää sisällään mm. seuraavat asiat:

- turvallinen ja asiallinen toiminta oppitunneilla

- vastuullinen toiminta
- fyysinen aktiivisuus oppitunneilla
- harjoittelu parhaimmallaan yrittäen
- kyky työskennellä kaikkien kanssa.

Oppilaanohjaus

Oppilaanohjauksen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvälmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 1–2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä.

Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammanteista.